

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 20 września 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zasądził od R. P. na rzecz S. P. kwotę 20.323,30 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 września 2015 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 821,72 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 1), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2) i nakazał pobrać od R. P. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego kwotę 1005 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt 3). (wyrok – k. 108)

Od powyższego wyroku apelację wywiodły obie strony.

Strona powodowa zaskarżyła wyrok w całości. Zarzuciła Sądowi I instancji naruszenie prawa procesowego przez niezastosowanie instytucji res judicata a mianowicie art. 366 k.p.c. w zw. z art. 365 § 1 k.p.c. i per analogiam art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. do zgłoszonego przez pozwanego zarzutu potrącenia roszczenia w kwocie 9676,70 zł, już wcześniej zasądzonej prawomocnym wyrokiem z dnia 26 listopada 2014 roku Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi od S. P. na rzecz R. P. w sprawie sygn.. akt II C 935/13 tytułem odszkodowania za bezumowne korzystanie. Ponadto zarzuciła naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. przez niewyjaśnienie, na jakiej podstawie prawnej Sąd dokonał potrącenia niniejszej kwoty i dlaczego roszczenie w kwocie 9.676,70 już wcześniej zasądzone prawomocnym wyrokiem nadawało się do potrącenia. Zarzuciła także naruszenie rozporządzenia Ministra sprawiedliwości o stawkach minimalnych przez niewłaściwe zastosowanie.

Powódka wniosła o zmianę wyroku i zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kwoty 30.000 zł wraz ustawowymi odsetkami od dnia 10 września 2015 roku oraz kwotę 4.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w I instancji.

W uzasadnieniu apelacji wskazano, że Sąd uwzględniając zarzut potrącenia dokonał ponownego zasądzenia kwoty 9676,70 zł, do czego nie był uprawniony. (apelacja – k. 118-119)

Strona pozwana zaskarżyła wyrok w części, w zakresie punktu 1 oraz 3 i zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na treść skarżonego orzeczenia, a mianowicie:
 - a. art. 229 k.p.c. ewentualnie art. 230 k.p.c., jak również art. 328 § 2 k.p.c., co nastąpiło przez pominięcie przyznania przez powódkę w oświadczeniu z dnia 29.07.2015 roku spisanim przez nią odręcznie, a także w pozwie (str. 2) i w piśmie pełnomocnika powódki z dnia 06.04.2016 roku wartości bezumownego korzystania z mieszkania pozwanego na kwotę 509,30 zł,
 - b. art. 233 § 1 k.p.c. przez przeprowadzenie newszechstronnej oceny dowodów, w tym dowodu z przesłuchania stron w zakresie okoliczności, w jakich powstało oświadczenie z dnia 22.07.2011 roku,
 - c. art. 278 k.p.c., art. 245 k.p.c., art. 244 k.p.c., jak i art. 229 k.p.c. i 230 k.p.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że pozwany nie udowodnił wiarygodności przedstawionej do potrącenia, podczas gdy powódka przyznała wartość miesięcznego odszkodowania za bezumowne korzystanie, w tym nawet po przedstawieniu przez pozwanego zarzutu potrącenia (ewentualnego) w odpowiedzi na pozew, co nastąpiło pismem pełnomocnika powódki z dnia 6.04.2016 roku nadto w sytuacji, w której pozwany przedłożył odpis wyroku w sprawie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z jego mieszkania z uzasadnieniem, a powódka nie kwestionowała tam opisaną wartość bezumownego korzystania z mieszkania pozwanego, które to obie okoliczności czyniły zbędnym składanie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w tej materii,
1. naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało wpływ na treść skarżonego wyroku:
 - a. art. 60 k.c., art. 61 k.c. i art. 65 § 1 i 2 k.c. przez pominięcie tej okoliczności, że spisanie przez powódkę oświadczenia datowanego na 22.07.2011 roku i przedstawienie go do podpisu pozwanemu niezależnie od tego, czy powódka sama

jego treść redagowała w całości lub w części, czy też w całości lub w części jego treść zaproponował pozwany, stanowiło ujawnienie woli powódki w sposób dorozumiany i w konsekwencji stanowiło jej oświadczenie woli o zgodzie na to, że pozwany spłaci ją należną jej kwotą 30.000 zł w terminie 3 dni po opuszczeniu mieszkania,

b. art. 498 §1 k.c. przez odmowę uznania potrącenia wierzytelności pozwanego do powódki, jak też pominięcie tego przepisu przy ocenie treści pisma powódki z dnia 29.07.2015 roku, o ile można przyjąć, że Sąd w ogóle dokonał oceny tego dowodu,

c. art. 455 k.c. przez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki świadczenia jeszcze niewymagalnego.

Mając na uwadze powyższe pozwany wniósł o zmianę skarżonego wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów według norm przepisanych. (apelacja pozwanego – k.122-127)

Sąd Okręgowy zważył:

Z apelacji powódki.

Na wstępie wskazania wymaga, że apelacja powódki podlegała odrzuceniu w zakresie zaskarżenia punktu 1 wyroku. Apelująca strona powodowa wyraźnie wskazała, że zaskarża wyrok w całości. Dla przypomnienia, Sąd Rejonowy zaskarżonym wyrokiem w punkcie 1 zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 20.323,30 zł z ustawowymi odsetkami, w punkcie 2 oddalił powództwo w pozostałym zakresie i w punkcie 3 orzekł o nieuiszczonych kosztach sądowych. Powódka nie miała zatem interesu, aby zaskarżyć wyrok w tej części. Z treści zarzutów i uzasadnienia apelacji wynika także wyraźnie, że kwestionuje ona punkt 2 wyroku, czyli oddalający powództwo w pozostałym zakresie. Zgodnie z art. 373 zd. 1 k.p.c. Sąd drugiej instancji odrzuca apelację, jeżeli ulegała ona odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji.

Apelacja powódki jest uzasadniona jednakże nie z przyczyn wskazanych w apelacji. W granicach zaskarżenia Sąd Okręgowy zobligowany jest skontrolować zastosowanie przepisów prawa materialnego i w razie stwierdzenia w tym zakresie uchybień, niezależnie od zarzutów apelacji, dokonać korekty zaskarżonego orzeczenia.

W pierwszej kolejności podnieść należy, że Sąd Okręgowy akceptuje i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy. Są one prawidłowe.

Dalej podnieść należy, że zarzut apelacji naruszenia art. 366 k.p.c. w zw. z art. 365 § 1 k.p.c. i art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. jest nietrafiony. Wskazane przepisy nie zakazują bowiem dokonania potrącenia wierzytelności objętej prawomocnym tytułem egzekucyjnym w postaci orzeczenia sądowego. Oczywiście potrącenie takie jest możliwe, o ile spełniona zostały ustawowe przesłanki potrącenia określone w art. 498 k.c. W takiej sytuacji nie dochodzi do orzeczenia przez Sąd ponownie o tej samej wierzytelności, dochodzi jedynie do kompensacji potrącalnych wierzytelności, z których jedna jest potwierdzona wyrokiem sądu.

Zważyć jednak należy, że w rozpoznawanej sprawie nie mogło dojść do skutecznego potrącenia wierzytelności pozwanego nawet objętej prawomocnym wyrokiem sądu. Pełnomocnik pozwanego nie był bowiem do takiej czynności umocowany. Ugruntowany i trafny jest pogląd, że ustawowa treść pełnomocnictwa procesowego określona w art. 91 k.p.c. daje upoważnienie do podejmowania decyzji i czynności o charakterze procesowym, nie obejmuje natomiast umocowania do ingerencji w materialnoprawne stosunki mocodawcy. Pełnomocnictwo takie nie uprawnia pełnomocnika do złożenia w imieniu mocodawcy materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu, chyba że jego zakres został rozszerzony (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 13 stycznia 2016 r. II CSK 862/14 opubl. Legalis).

W rozpoznanej sprawie pełnomocnik pozwanego dysponował pełnomocnictwem procesowym, które nie zwierało umocowania do materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu. Powyższego nie może zmienić okoliczność, że do apelacji pełnomocnik powoda przedłożył oświadczenie pozwanego o „potwierdzeniu upoważnienia dla adw. P. P. do

składania oświadczeń o charakterze materialnoprawnym, w tym w szczególności oświadczeń o potrąceniu” (k. 129). Zgodnie z art. 104 k.c. jednostronna czynność prawna, a takim jest potrącenie, dokonana w cudzym imieniu bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu jest nieważna. Brak też podstaw do uznania w sprawie, że druga strona zgodziła się na działanie bez umocowania, o czym mowa w zdaniu drugim przywołanego przepisu.

Co więcej, nawet jeżeliby próbować inaczej ocenić oświadczenie załączone do apelacji, jak chce pełnomocnik pozwanego, podkreślenia wymaga, że zarzut potrącenia został w istocie podniesiony w piśmie z dnia 18 sierpnia 2016 roku i złożony na rozprawie w tym dniu. Dopiero w tym piśmie doszło do rzeczywistego sprecyzowania kwoty i podstaw potrącenia. Pismo to złożył i podpisał upoważniony do zastępowania pełnomocnika pozwanego inny adwokat, któremu pozwany nie udzielił umocowania do oświadczenia o potrąceniu. Zgodnie zaś z art. 91 k.p.c. pełnomocnictwo procesowe obejmuje m.in. udzielenie dalszego pełnomocnictwa procesowego adwokatowi lub radcy prawnemu. W powołanym przepisie mowa jest tylko o dalszym pełnomocnictwie procesowym, a nie materialnoprawnym. Jak wynika z art. 106 k.c. pełnomocnik może ustanowić dla mocodawcy innych pełnomocników tylko wtedy, gdy umocowanie takie wynika z treści pełnomocnictwa, z ustawy lub ze stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa. Takie dalsze umocowanie dla składającego pismo nie miało miejsca.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 września 2015 roku do dnia zapłaty. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. z uwzględnieniem wezwania do zapłaty z dnia 26 sierpnia 2015 roku.

W pozostałym zakresie, czyli tylko co do zarzutu dotyczącego kosztów procesu, apelacja powódki została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd I instancji zastosował prawidłową stawkę dla pełnomocnika powódki zgodnie z obowiązującym na dzień wszczęcia postępowania rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu z dnia 28 września 2002 r. (Dz.U. Nr 163, poz. 1348, tj. z dnia 25 lutego 2013 r. Dz.U. z 2013 r. poz. 461).

Wobec uwzględnienia powództwa w całości należało nakazać pobrać od pozwanego całą opłatę od pozwu, od której zwolniona była powódka w kwocie 1500 zł.

O kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2400 zł na podstawie § 6 pkt 5 powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości oraz 17 zł opłaty od pełnomocnictwa.

Z apelacji pozwanego:

Apelacja jest niezasadna.

W pierwszej kolejności należy się odnieść do zarzutu dotyczącego braku wymagalności świadczenia objętego pozwem. W tym zakresie pozwany sformułował zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego – art. 233 § 1 k.p.c. oraz prawa materialnego – art. 60, 61 i 65 k.c. oraz art. 455 k.c.

Słusznie jednak Sąd Rejonowy ocenił, że świadczenie dochodzone przez powódkę jest wymagalne. Kluczowe w tym zakresie jest oświadczenie pozwanego z dnia 22 lipca 2011 roku oraz okoliczności jego sporządzenia. Wprawdzie Sąd Rejonowy nie przywołał treści art. 65 § 1 k.c., który dotyczy tłumaczeń oświadczeń woli, jednakże prawidłowo zinterpretował to oświadczenie w kontekście okoliczności jego złożenia oraz zasad współżycia społecznego i zwyczajów. W sprawie, czego Sąd I instancji nie pominął, istotne jest, że powódka, wobec rozstania stron i utraty zaufania do pozwanego, chciała mieć pisemny dowód partycytacji w kosztach nabycia mieszkania należącego do pozwanego. W tym kontekście wyjaśniła, że sporządzała oświadczenie pod dyktando pozwanego i warunkiem pozwanego jego podpisania był zapis o zapłacie po upływie 3 dni od wyprowadzki. Powyższe jednak nie było objęte konsensusem stron. W tych okolicznościach zgoda stron panowała jedynie co do tego, że pozwany winien zwrócić powódce kwotę 30.000 zł. Porozumienie nie obejmowało terminu 3 dniowego zwrotu kwoty po wyprowadzce i

wymeldowaniu. Tylko pozwany podpisał to oświadczenie. Zatem, trafnie zauważył Sąd, że pozwany nie był uprawniony do jednostronnego kształtowania wymagalności tego świadczenia.

W związku z powyższym ustalenia poczynione przez Sąd I instancji są prawidłowe, a zarzut, że doszło do zasądzenia świadczenia niewymagalnego chybiony.

Pozostałe zarzuty apelacji pozwanego koncentrują się wokół wysokości świadczenia przedstawionego do potrącenia i zasadności jego dokonania w wyższej niż przyjął Sąd I instancji wartości. Zarzuty te jednak są bezprzedmiotowe wobec wskazania przez Sąd Okręgowy, że pełnomocnik pozwanego w ogóle w sprawie nie był umocowany do podniesienia zarzutu potrącenia.

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanego.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2400 zł na podstawie § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 4 (za apelację powódki 2400 zł zgodnie z wnioskiem z apelacji) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie. Sąd miał na uwadze, że postępowanie w sprawie zostało wszczęte pod rządami poprzedniego rozporządzenia z 2002 roku w tym przedmiocie. Jednakże § 21 powołanego rozporządzenia z dnia 22.10.2015 roku wynika, że do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. Wobec wszczęcia postępowania apelacyjnego po rządami rozporządzenia z dnia 22.10.2015 roku to rozporządzenie ma zastosowanie do stawek wynagrodzenia dla pełnomocnika pozwanego za postępowania apelacyjne, w brzmieniu od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 26.10.2016 roku – wyrok Sądu I instancji z dnia 20 września 2016 roku. Zauważyć także należy, że powódka reprezentowana przez fachowego pełnomocnika wносиła o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego w swojej apelacji. Pełnomocnik powódki nie wносиła o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w odpowiedzi na apelację, w związku z apelacją pozwanego.

W związku ze zwolnieniem powódki od kosztów sądowych, w tym opłaty od apelacji, a także faktem, że pozwany przegrał postępowanie apelacyjne, Sąd Okręgowy nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi kwotę 484 zł tytułem zwrotu nieuiszczonej opłaty od apelacji.